

■ Скритата икономика включва недеklarирано законно производство на стоки и услуги, производство на незаконни стоки и услуги и доходи от кражби на работното място (Blades, 1992).

Дори само това непълно и бегло изброяване на различните дейности на икономиката, нека я наречем „икономика Х“, която се интерпретира в едни случаи като нещо общо, а в други - като нещо по-ограничено, подсказва трудностите, които ще трябва да бъдат преодолявани при нейното статистическо обхващане и изучаване. Очевидно става дума за различни съвкупности, всяка от които може да представлява познавателен интерес в зависимост от конкретната обстановка. Подобна икономика има във всяка страна. Да се определят границите на това сложно социално-икономическо явление е трудно. То е компонент на икономиката и на нашата страна и информацията за него би трябвало да се има предвид при изчисляването на БВП.

Статистическото изучаване на скритата икономика (терминът „скрита“ е най-подходящ от статистическа гледна точка, защото се отнася за необхванато, скрито явление) трябва да се основава на работно определение, което, от една страна, да отразява общи черти на многобройните дейности, разглеждани като скрита икономика, а от друга - да дава възможност за сравнително самостоятелно интерпретиране на някои от тези дейности (групи от дейности). Формулирането на подобно работно определение може да бъде постигнато по два начина:

а) чрез формулиране на самостоятелни определения за отделните дейности (групи от дейности) на скритата икономика и след това чрез синтез създаване на едно общо определение;

б) чрез формулиране по дедуктивен път на общо определение (като се изхожда от някои най-общии черти на отделните дейности) на скритата икономика и след това преминаване към определения на отделните ѝ дейности.

И двата подхода са коректни от научна гледна точка и са обект на внимание от страна на учени и експерти от различни страни през последните 10 - 15 години. Особено активно работят експертите от националните сметки за формулиране на едно общо понятие за скритата икономика, като усилията им са съсредоточени предимно към втория от споменатите два подхода. Формулирането на понятието скрита икономика би дало тласък в работата за присъединяване на невключени досега дейности в системата на националните сметки и за уеднаквяване на националните практики. Първият сериозен опит в това отношение беше извършен на Международната конференция в Белфелде (ФРГ) през 1983 г., където участни-